

CATALANA

REVISTA

Any V

Barcelona 15 de Desembre de 1922

Núm. 132

LES OBRES DE MOSSEN COSTA Y LLOBERA

Aquest alt poeta ha mort quan estava preparant una nova edició de les seves poesies, revisada escrupulosament ab ajuda de dos bons amichs, que'ns havia confiat a nosaltres y qu'estavem a punt de començar.

La seva pèrdua, però, que tan vivament ens ha adolorit, com ha adolorit a tot el món de les lletres, ens ha fet canviar d'intent, fent més ample'l projecte, proposantnos la publicació de les seves OBRES COMPLETES hont lluhexin tots els cayres principals d'aquesta gran figura literaria.

Obtinguda la venia de la familia y la col·laboració dels dos bons amichs més amunt aludits, hem posat fil a l'agulla y pensèm que dins poques setmanes podrèm formular el prospecte de la edició ab tots els detalls y condicions que no podrèm precisar fins a tenir feta tota la replega y saber fixament quants volums ha d'ocupar. Axò es feyna de poch temps, però no volèm retrassar als nostres lectors l'anunci d'aquesta publicació que suposèm ha de ser molt ben rebuda y en la que'ls invitèm a cooperar en la forma de subscripció previa a preu de cost, ab lo qual obtenen una notable ventatja econòmica y ajuden a fer possible la empresa.

Les d'aquesta mena, que no tenen, ni poden tenir avuy dia, cap finalitat mercantil, exigexen ara unes despeses extraordinaries qu'aturarien qual'sevol projecte editorial si no's comptés ab una base de devots que, en la forma sobredita, aminoressin la probabilitat del dèficit. Nosaltres, que sempre hem complert puntualment les nostres ofertes y compromisos en les publicacions consemblants qu'hem dut a cap, estèm segurs de trobar tota la base necessaria, tota l'ajuda de subscripció previa, sobretot tractantse de pagar aquest tribut al poeta egregi qu'acabèm de perdre.

ALMA MATER

Discurs presidencial dels Jochs Florals celebrats enguany a Gràcia

En mi vé de lluny, sí, de ben lluny axò d'estimar ab deliri tot lo bo y propi de la terra hont he tingut la sòrt de néixer y hont desitjo y confio poguer morir. Me vé de lluny, sí, de ben lluny lo sentirme revoltades les entranyes cada vegada que damunt de ses espatlles cauen les malvestats, les torpituts y les vergassades. Me vé de lluny, sí, de ben lluny l'haver posat tota ma gran voluntat y totes mes migrades forces en son profit, en sa defensa, en sa lloança. Y perque estimo a ma Patria, estimo a n'aquesta ja tradicional festa, *alma mater* del nostre gloriós renaxement.

La estimo, sí, aquesta institució, tan arrelada ja y tan extesa en el nostre terror; la estimo y la he estimada sempre, però no copdiciosament, per lo qu'ella pugui afalagar mon urch ni per la vàlua (certa ò aparent, però sempre simbòlica) dels joyells que pogués obtenirhi. Nó: jo l'he volguda y venerada la per antonomasia anomenada «poètica festa», y tal com se volen y aprecien, guarden y respecten les reliquies-recorts de la llur mare, sense reparar si ella ha sigut rica ò pobra, maca ò lletja, més ò menys bona que les altres; car de la mare propia s'ha pogut ben bé dir, com y mellor que de la llengua y de la patria:

«La meva es la mellor perque es la meva.»

Y ¿volèu cosa més digna d'estimació y respecte, de quantes n'ha fetes la mà del home a impuls d'Aquell «qui enfonsa ò alça'ls pobles», volèu cosa més bellament bona, qu'aplegar-se'ls germans de cor y pensa per a cantar, per a lloar, per a exalçar aquexa santa trilogia que campeja en l'heràldich escut de nostres modernes «Corts d'amor»?

Però, encara que no fos cosa tan dolça y agradosa, digna y justa, sana y profitosa la festa de la Gaya Ciència, ¿no hauria d'esser prou fort iman per a endursen darrera séu a tots els bons patriotes, sols recordant lo que han fet y, per lo mateix, lo que signifiquen y representen en nostra dissortada terra els séus Jochs Florals?

Sens ells, encara'l nostre poble caminaria com una *ànima-morta*, alelat, esma-perdut; sens ells, restaria encara desconegut ò oblidat, si no esborrat, d'entre'ls pobles qui tenen per-

sonalitat propia, característica, ben definida, y allunyat d'aquests ò rebutjat com qui fa nosa, ò bé no fentsen cas, com cosa inútil, insignificant; mentres que d'ençà de la restauració dels Jochs Florals ha tornat a sonar el nom de Catalunya com un element de civilització, de progrés, de cultura, entre tots els pobles de la terra. Perque d'allavors ençà nostre poble (el veritable poble català) s'ha reconegut a sí mateix, ha recobrat la memoria de sa passada grandesa, de sa noble prosapia, y al esmentar ses glorioses gestes, s'ha avergonyit de sa present baxesa y s'ha posat a lluytar ab brahó per a assolir un pervindre de dignitat, de llibertat, de justicia y de gloria.

Y aquest miracle de resucitar un poble ja, més que mort, momificat, l'ha volgut fer la Divina Omnipotencia, no a sò de trompetes, com a Jericó, ni ab llampegueigs olímpichs, com al Sinaí, sinó inspirant a set homes de cor y seny un jòch de flors d'enginy, de coses tingudes per fútils, per inútils y fins per ridícoles; que sempre li ha plagut al bon Deu valerse de sers ben humils y de coses ben innocents ò senzilles per a portar a bon terme ses més grans y més maravelloses obres.

Però aqueix fet marvellós dels Jochs Florals no s'ha acabat encara: no són pas tots ben dexondits els fills de Catalunya, car si ho fossin ja gosaria ella de tot lo que té dret a gosar; encara n'hi hà molts que no la saben ò no la volen estimar tal y com deurien, y per axò tampoch es ella estimada y respectada y menys temuda per aquells qui a sa franquesa y llealtat solen respondre apretant més y més lo que'ns havien volgut fer creure que serien «llaços de germanor» y... ¡Deu ho sab lo que són!

Per axò que, ab tot y esser molts y ben hermosos els plançons nascuts entorn de la gran soca barcelonina, avuy devinguts ja frondosa arbreda, y, ab tot y esser ben abundosos els sanitosos fruyts qu'han llevat en nostre terror els Jochs Florals, no n'hi han prous encara: calen més flors, calen més fruyts, calen més arbres; cal que'ls ayres siguin més saturats del alè de llibertat, qu'es vida; cal més sahor de fè y d'amor, per a que s'acabi de trencar y de fondres la groxuda, pesanta, colossal llosa del indiferentisme y de les males arts que, per culpa dels de fóra y dels de dintre de casa, (més d'aquests que d'aquells) fa segles que plana damunt nostre, aclaparantnos, atuhintnos y que sols a virtut d'aquell miracle ha pogut privar

de que acabés per axafarnos del tot, per esmicolarnos, per anorrearnos.

Per axò, també, quan algun saberut, poch-seny ò despitat, diu que de Jochs Florals ja n'hi hà prous y massa, si no m fes pena, me'n riuria; car es igual que si digués qu'en un verger hi hà massa flors ò massa fruyta en una horta. Y a'n aquells irreverents iconoclastes, miops preciosistes y encarcarats acadèmichs, qui voldrien un sol temple, ab un sol altar y potser ab un sol sacerdot (cada hu d'ells) per a celebrarhi ab un ritual indesxifrable y també únich, caldrà dirlos: qu'està molt bé la soperba, clàssica, definidora, augusta catedral damunt del Tàber, coronant la ciutat, protegintla, benehintla, com senyera del Cel y parallamps dels divins càstichs, però també hi escau y són ben profitosos, al rabal ò barriada la parroquial esglesia, a la florida vall l'expiatori temple, al cim d'enlayrat turó la pietosa ermita, en l'ombriu recó d'entafurat camí el devot padró... hont el flayrós encèns dels cors a pleret s'enceli, com daurada boyra, envers la Magestat ofesa, la entristida Paternitat, la Divinitat immensament misericordiosa.

Si nostra festa es, com té d'esser, planter de poetes, qui blasmi d'ella blasmarà de la bellor y riquesa del nostre terror; qui's mofi dels artistes de la paraula y no fassi cas de la vera poesia, se farà indigne de tenir un cor per a sentir y un cervell per a pensar y un'ànima per a llohar a la Suma Bellesa, a la Eternal Poesia.

Ay de la terra hont no hi esclatin flors y hont els aucells no hi cantin! Sinó es erma, poch trigarà a serhol

Quèn treurèm de possehir un llenguatge més ò menys rich de lèxich y ab formes de locució ben originals, ben propies, si sols l'hem de dedicar a la més basta prosa de la vida; si en lloch de depurarlo y ferne obra bella, fonèm lo poch ò molt que d'artístich tinga com estúpit, ignorant mercader d'or, per a adinerarlo? Què'ns restarà després per apaybagar la set de la nostra ànima?

Ay del poble qui no té poetes ò artistes! L'art es la mellor, la més alta fè de vida. Per axò va dir el gran Maragall, (l'amich de l'ànima,) que «els únichs títols de noblesa d'un llenguatge són les grans obres d'expressió de sos poetes» (1)

Aquells qui's mofaven de nostre incipient renaxement, motejantlo d'utòpich, que trobaven y troben encara carrin-

(1) *Les llengües franques.* (Article).

clona tota costum tradicional, ridícula tota remembrança d'històriques gestes, grollera, arcayca y pobra tota paraul propia del castís vocabulari, tots aquells superhomes que^{ns} aconsellaven esser cada dia més europèus y menys catalans, tots plegats no han sigut capassos d'aturar el decaïment de la literatura de llur terra y ni un sol d'ells ha pogut ofrenar al món intel·lectual una *Atlàntida*, una *Febre d'or*, un *Terra Baxa*...

Y no n'han sabut ò no han pogut ferho, per la rahó de que al escriure no sentien altra pruhija que la del propi *ferse veure*, la del urch individual (més ò menys justificat), tot lo més la senziila satisfacció d'un sentiment estètic anodí, «l'art per l'art»; mentres qu'en tots y cada un dels escriptors catalans, bons y dolents, inspirats y plagiaris, veritables poetes y buyts versayres, en tots hi batega sempre un esperit comú, unànim, ancestral, l'esperit ferm, sencer, incorruptible d'una raça, d'una nacionalitat qui té dret a la vida, qui vol viure y viurà, pesi a qui pesi!

Ay del poble qui no té ideals! Si no es ja materialment esclau, prou devindrà aviat supeditat a la intel·lectualitat d'un altre ò d'altres pobles, qui sense ell adonarsen ò bé adonant-sen y tot, el faràn sirgar per hont voldrà, «si us plau per força».

La gran obra de la *poètica festa* ha sigut, donchs, la de donar ideals al nostre poble, «fent ressorgir en son cor els més nobles sentiments», (segons oportuna dita del gran Bisbe, Dr. Torras y Bages, de santa memoria.) (1) Y per axò no ha sortit d'aquestes manifestacions de la *gaya ciencia* una literatura buyda, superficial, xorca, com d'altres solemnitats per l'estil (copiades de la nostra,) sinó ben plena de vida, ben assahonada en l'agre del terror y, per axò mateix, ben oviradora: per que ha nascut y crescut ben catalana, ha sigut més universalment apreciada y benvolguda.

Que la nostra institució té defectes! Quí'n dubta? Però hi hà quelcom que no'n tinga? Fins el sol té taques!

Que'ls consistoris ò jurats no sempre obren ab justícia...! Es que són àngels ò bé homes els qui fan els veredictes?

Quí d'axò's quexi que's posi la mà al pit y si's creu nèt de culpa, si's sent capaç de trepitjar a peu nú el foch sense cre-

(1) Controvertint, en sa visita com a Bisbe, al President del Consell de Ministres Sr. Maura.

marse, que sigui ell qui tiri la primera pedra... del escàndol!

No'ns quexèm, nó, de la institució ni dels qui, en realitat ò aparentment, la mangonegen; quexèm-nos, si de cas, de no-saltres matexos, confessèm nostra feblesa, declarèm franca y llealment que no sabèm ò no volèm obrar ab sinceritat ni ab desinterès, que no som prou artistes ò poetes, car no tenim la suficient abnegació per a reconèixer el veritable mèrit d'altri quan ell pot enfosquir el que suposèm nostre ò de les nostres obres; però en cambi haurèm sigut, potser, prou agosats, prou ambiciosos, per a entrebancar als cridats a fer justícia y per a procurar que'l plat de la balança hagi caygut del costat nostre.

Quína culpa'n té'l mirall de que la cara reflectada no sigui prou neta ò prou maca? Per què trencarlo? per què llençar-lo? Rentèmla, si de cas; si pot ser, embellimla més; però no destruïm lo que sigui bo, no embrutèm lo que sigui d'ns sembli lleig, no espatllèm lo que pugui resultar útil. Y més que més, no'n fem escarnis y riota, no ho convertim may en rodella de sàtires ni en argument de saynets y gatades ò parodies!

Benhàgen, donchs, els qui, enlloch de bescantar nostra poètica institució, la defensen y la sostenen ò protegexen; y més encara si, (com la entitat organitzadora de la present festa), no són sanedrins d'intellectuals ò capelletes de desvagats, sinó agermanaments d'honrats ciutadans qui per a reposar del trahut y axutesa de la vida, volen asseures una estona en les frescals vorades y gerdes prades per hont traspuen, s'escorren y ragen les regalades dèus de la poesia nostrada.

Lloats siguin els Jochs Florals, honor y joia de nostra terra; y lloada sigui la noble cobejança de les flors per ells ofertes, mirífich esperó de sublims inspiracions.

Cobegèmles, sí; cerquèmles aquexes flors, cerquèmles y cullim les que poguèm; però nó totes. No siguèm egoïstes; dexèmne, per a que també se'n puguin gaudir els pobrets de Deu, papallons, abelles, libèlules... Cobegèmles, sí; cerquèmles y abastèmles de fins hont bonament poguèm arribar ab nostres ben nètes mans: res d'escales ni escambells! Però no les fessem pas servir may per a coronar odís ni rencunies, per a encauar enveges y venjances, per a amagar torcimanyes y concupiscencies! Fèmla nostre, ben nostre, 'l diví art de la paraula alada; prenèmlo ab fervent devoció, ab vehement entusiasme, com un excels sacerdocí, com un gran apostolat d'a-

quells altíssims ideals! No'l prostituíssem pas, convertintlo en mercadeig indigne, en vulgar negoci més o menys lucratiu! Fè'm de la inspiració, de la gran filla del Cel, d'aquexa aurífica espurna de la divina llum, una brillant, gloriosa espasa de noblesa; may, però may, un vil punyal de traydoria!

M. ROCAMORA Y RIVERA.

Diada de la Mare de Deu d'agost de 1922.

ANYORANCA

*D'ençà que a casa entrà la mort traydora,
la dolor de mon cor s'ha ensenyorit;
si era plascent ahir, avuy sols plora,
que'ls cants d'amor y joia n'han fugit.*

*No estranyèu si a ma lira frescor manca
y sien elegies els meus cants:
quan del arbre ja vell cau una branca
no torna a ésser may més lo qu'era abans.*

*Dexèume, donchs, plorar; plorar sens treva:
dexèume entregar tot al dolç recort
d'aquella angelical filleta meua
qui'm fou arrabacada per la mort.*

*Dexèu que solament jo parli d'ella
recordant ab fervor sos bells afanyes,
sos somnis y esperances de donzella
y'ls càntichs y ilusions dels seus setze anys.*

*Dexèu que passi'ls dies remembrantla
car axís solament trobo conhort;
dexèume que la canti bo y plorantla
posant a cada estrofa un xich del cor.*

*Que Deu en sa bondat sublim y immensa
si aprop séu a la Gloria la volgué
va do'arme a n'a mi'l cor y la pensa
per plorarla y pensarhi en tant viuré.*

*Y trobo dolç consol dins l'anyorança
embellint son recort; no hi vull pensar
quan, sofrint resignada, anà apagantse
la llum viva y gentil del séu mirar.*

*Jo'm complasch recordantla al bo de viure
quan venia corrents al costat meu;
ses ganes de saltar y jogà' y riure
y ab aquell dolç mirar tan bell, tan séu.*

*Jo'm complasch recordantla endiumenjada
arreglantse ab gran cura'l pentinat
y'm complasch recordantla ilusionada
contemplantse'l vestit just acabat.*

*Y dut per la ilusió que no té mida,
son riure crech sentir vibrant y clar
y sento dintre'l cor una punyida
com si tingués encara de tornar.*

*Mes quan la realitat freda y terrible
me diu que tot es fill de mon anhel
y que aquest meu desig es impossible,
axeco'ls ulls plorosos vers al cel*

*y bressat per la fè—oh Fè dolça y santa—
a la carn que's podreix vull oblidar
per veurela gentil y triomfanta
auriolada de llum al cel entrar.*

*Y la miro de roses coronada
ab les verges y'ls àngels y ab els sants
a'n els peus de la Verge Immaculada
desgranant ab amor angèlics cants.*

*Y la veig que'm somriu des de la Gloria
y demana amorosa a n'el bon Deu
que al dexar jo aquest món de fel y escoria
me guardi un petit lloch apropet séu.*

*Y'm sento aconsolat, encar que'm manca
la fruició de sa joia y sos encants;
avuy la freda llosa tot ho tanca
y's tornen elegies els meus cants,
que quan del arbre vell cau una branca
ja no torna a esser més lo qu'era abans.*

JOSEPH PUJADAS TRUCH

SES MIRACULOSES ULLERES DE MESTRE JOAN SA MILOCA

El senyor Sebastià, beneficiat del Carme, de Mahó, era un tros de pà; però axí mateix colca vegada s'enfadava, més per culpa d'es nirvis, que per manca de paciència. Sobre tot, lo que hi hà que dir, per qu'es de gran importancia dins es succehit qu'ara vos contaré, es que'l senyor Sebastià tenia sa vista cansada, era prèsbít ademés de prevere, y si bé d'enfòra tenia ulls de bebelisco, de prop no hi veyia de cap bolla.

Es cas va esser qu'un dissabte vespre s'ecònomo de Sant Climent li va enviar a dir que si li volia fer es favor d'anar a celebrar sa Missa primera, perque es vicari estava malalt. El senyor Sebastià totduna va estar llest, y van quedar, ab es qui li va dur es recado, qu'a les quatre de sa matinada es cotxet seria davant cà seva; y no'n parlèrn més.

Axò era per la Puríssima, quan ses matinades són fresques y a les quatre encara s'auba dorm a les totes, de manera que aquell dematí, dins es cotxet, qui estava obert de davant, hi feya un fret qui pelava. El senyor Sebastià encara no ben dexondit, estava arrufadet, embolicades ses cames ab una flassada y una bufanda pes cap qui just treya es nas y es uys.

Entre unes coses y ses altres havien fet un poch tart y dins es silenci y sa quietut de sa matinada, de mólt enfòra ja van sentir es segon toch de missa a la iglesia de Sant Climent.

El senyor Sebastià va començar a posarse nirviós.

—An es pàs qu'anam, no hi arribarèm a hora, Tòful; t'has entretingut massa...

—Mestost mus vindrà prim,—va respondre es cotxer, un poch calmós de natural,—però hi farèm lo que podrèm... ¡Arri!

Garrotada a ses anques de sa bistia y sa bistia va provar de trotar; però n'havía rebudes tantes de garrotades en es divuyt ò vint anys de sa seva vida, que ja no'n feya cas y a ses dues passes ja havia tornat a pendre es pàs de sa paciència.

El senyor Sebastià ja no hi quebía dins es cotxet. Donava peuades, tossia y ab tot es seu còs passava pena, sobre tot quan va sentir es darrer toch de missa y encara n'hi faltava un galan tros per arribar a l'iglesia.

A la fi hi van esser; salta des cotxo, entra y troba tota sa gent qui esperava. Es va aficar com un llamp dins la sacristia, es va revestir en dues braçades, remugant per de dins, y seguit

de s'escolà va sortir a l'altar major. Tothom tossia; però quan el van veure sortir hi va haver com un general sospir de satisfacció, perquè es cosa ben observada que no hi hà lloch en el món ahont sa gent hi vagi ab més poca paciència qu'a missa. Tothom li du es comte a n'es capellà y per poch que s'entretingui a ses cerimonies ò s'Evangeli sigui llarch ò passi de dos minuts de lo que sol durar una missa, ja troben que'ls hi ha robat colca cosa.

Idò axí estava es devot auditori, ja impacientat d'esperar sa missa, quan el senyor Sebastià va aparèixer revestit; coloca es calzer demunt s'ara, y va per treures ses ulleres abans d'obrir es Missal, y no se les troba. Tot nirviós y apurat, comença a pauparse ses butxaques per demunt y per devall s'alba, y ses ueres no surten. Com més paupava més s'apurava, y va dir a s'escolà:

—No duch ses ueres... no me les trob... sense ueres no puch dir missa... ¡Bona l'ham feta!... Els a vaig dexar anit demunt sa taula... ¿Y ara còm ho feym...?—

Sa gent, qui veyia que no obría es Missal y que conversava ab s'escolà, va començar a tossir y a llenegar de peus y venga fer xuroy, mentres el senyor Sebastià, dalt l'altar, just com si tingués entre carn y cuyro agulles entreveessades.

—Que no hi hà missa, dich... Jo no hi veig sense ueres... ¿No sabs si colcú en té per aquí? Tal vegada Nostro Senyor faria es miracle que m'anassin bé...

—Sí, senyor,—va respondre s'escolà.—Mestre Joan, es sabater, en sol dur unes; però sempre les du a n'es front...

—Ala, idò, córrre... Demànali si me les vol dexar...

—Si es a cà seva... perquè es diumenges sol anar a caçar aucells...

—Vés, vés, fríssa...—

Quan sa gent va veure que s'escolà partia, se va moure un xerbet dins l'iglesia que ni a sa plaça. N'hi havía qui parlaven ab veu baxa, però molts parlaven fort. Mentrestant, el senyor Sebastià's consumia y suhava y ab ses mans demunt s'altar, y ara demunt un peu, ara demunt s'altre, brandava qui parexia una barca de mal temps. Cada segon li semblava un any.

S'escolà va tenir sa sòrt de trobar a mestre Joan, alias sa Miloca, es sabater, y ab un tro y un llamp va tenir ses ulleres y les va dur a n'el senyor Sebastià.

—Ara hi falta que hi vegi ab aquestes...

—Mestre Joan diu que són molt bones...—

El senyor Sebastià's posa ses ulleres, obre es Missal y ¡Alabat sia Deu! veu que hi veu com ab ses seves.

Ala, petit, més content qu'un Pasco, el senyor Sebastià comença: *Introibo ad altare Dei*, y tira, tira, sa Missa va anar com una seda, donant es pobre capellà gracies a Deu del fondo des seu cor perque ses ulleres de mestre Joan sa Miloca eren des mateix grau que ses seves, cosa de vegades tan mala de trobar.

Acaba sa Missa y quan van esser a la sacristia, el senyor Sebastià va entregar ses providencials ulleres a s'escolà y li va encarregar molt que digués a mestre Joan qu'eren molt bones.

S'escolà, sense esperar més, se'n va a cà's sabater y li va dir:

—Mestre Joan, el senyor Sebastià m'ha dit que moltes gracies, y que ses ueres fan molt bo.—

Contestació de Mestre Joan sa Miloca:

—No hi hà de què... Però quan tenien vidres encara feyen més bo.

ANGEL RUIZ Y PABLO

PER QUÈ, SENYOR, EN LA DIVERSITAT...

*Per què, Senyor, en la diversitat
entre'ls mortals y en cada pensament
no hi hà una mica més d'humilitat
tal com volèu, Senyor, humanament?*

*Per què, si perdonèu al pecador,
no perdona'l mortal al qui ha pecat?
Per què, seguint la vostra lley, Senyor,
en perdonar se mostra un hom ingràt?*

*Per la diversitat jo'm sento oprès
en eix isolament tan neguitós
y no'm perdonen el pecat comès
encar que perdonat sigui per Vós.*

*De la que tinch aprop sóch allunyat
pel caràcter divers completament.
Per què, Senyor, en la diversitat
no s'acompleix el vostre manament?*

RAMON RIBERA

PLAUTUS, NOVELA DE JOSEPH CALZADA Y CARBÓ

(Continuació)

Passats els tarongers, se trobaren davant d'una senzilla tanca feta de pedres sense unió, bastida més per a assenyalar el camí que per a defensa de la fruita. Darrera la tanca creixien a bell florir els magraners y les figueres abocant les branques curulles a plè camí, mateix que despresos amichs presentant llurs saboroses ofrenes als hostes que venien a visitarles.

—Abàstam una magrana, Lai,—digué Helena deturantse de sobte, y assenyalantne una que s'obria generosament ab un tresor de rubís emmelats, afegí:—Aquesta.—

Naya, amatentá, anava a cullirla, mes Helena la retingué ab un lleu moviment y fitant amorosament a Lai, li digué:

—Abàstala tu. Vull que vingue de tes mans.—Y Lai la cullgué y li donà'ls rubís desgranats en el palmell de la mà qu'Helena, mentres continuava son camí, anava saborejant gustosa.

Ungo' també s'era deturada al costat d'Acteó y ab els ulls parladors li mostrava l'arbre curull mentres somreya ignoscentament. Acteó no era de magí gayre despert. Aquell esguart que l'atreya sols per esser un esguart de la verge, no li indicava res y com ab un suau girar de testa ella se'l mirava sense parlar, el gegant restava indecís, no capint la significació de la pantomima d'Ungola.

—Perpòl—exclamà Tanis esclafint en una sorollosa rialla que féu fugir espaventats als aucells que buydaven atrevits les entranyes de les figues meloses.—Perpòl, Acteó, que sembles un infant. Palas no té en tu cap dexeble que l'honori...—

Acteó enrojolà y ses mirades anaven de Tanis a Ungola qui reyen a plena boca davant del arquer desconfiat.

—Si jo no fos un platònich, ja t'hauria vençut. No pas ab el coltell ni ab l'arch, però ab les sagetes d'Eros, més feridores que les que's forgen a Caleos. En les lluytes venusines no es pas ab aquestes torsos que's venç. ¿No't sembla, Ungola?—

Ella li féu un gest còmic y abaxà'ls ulls, mes ab un diagonal esguart fitava a Acteó immòvil y avergonyit com un infant trobat en mancament.

—¿No has vist l'acció de Lai?—continuà Tanis empenyent-lo ab el colze.—Abàstali una fruita y donalhi. Ja que Paris conquerí una deesa ab una poma, bé pots ferte mestre d'una esclava ab una magrana.—

Acteó axecà'l braç y trià en la branca. Mes, Ungola, atrayenta y voluble, li féu baxar el braç ab una lleu pressió de sos ditets de rosa.

—Jo vull triàrmela. Axécam fins a la branca.

Tanis havia continuat son camí. Acteó mirà a dreta y esquerra, mirà ben pregonament en els ulls de Ungola quals llavis mogué un sobtat tremolor y en els abims negres d'aquelles nines hi pergué de colp y volta tota la puerilitat. Agafà a Ungola per la cintura y, sense esforç, com si axequés una garba, l'elevà a tota la llargaria de sos braços. Els peus d'ella venien arran de sa boca, el taló de les sandalies polsoses tocaren ses galtes... Acteó cech, anava a descendir la esclava, mes Ungola se'l mirà des de dalt tota riallera, les galtes carminades per un foch intern, recullí un mot marmolat suau com el sospir d'un morent y copsà la fruyta. Una vegada en terra, amanyagà ab sos dits les tofes rosses del arquer y donant mitja volta s'escapà costa avall esclatint novament en una rialla, ofegada de prompte al mossegar a belles dents l'ensucrada fruyta.

Acteó llençà un sospir que féu brandar un branquilló y seguí les petjades de Ungola.

III

Al endemà, Helena, recolzada en la murada del bastiment, contemplava l'exida del sol quan Naya se li acostà amatenta.

—¿Sabs que Ungola està malalta?

—¡Còm!

—Sí. So anat a despertar-la y no'm responia. Pensantme que volia jugar ab mi fentse l'endormida, li he pessigat una cama y no s'ha mogut. Aleshores li he mirat el rostre y l'he vist èrtich, amoratat y ab els ulls oberts y fixes com si estigués morta. Mes no ho està, nó, car respira...

Helena, sense demanar més, baxà a la cambra.

Damunt d'una llitera coberta ab una superba pell de lleó s'hi veyà el gentil còs de Ungola mig nú. Sa positura era com l'havia descripta Naya. La cara tenia un lleu tò moradench y'ls ulls, amplement oberts, restaven immòvils com si contemplassin quelcom en llunyania. Era'l rostre impassiu d'una estàtua. A no esser per el lleu respir que li movia blanament el sí, se l'hauria creguda morta.

Helena la cridà repetides vegades, sacsejantla; li prengué les mans d'un tacte tebió, y volgué axecarla prenentla per els muscles. La testa, en compte de decantarse lassa, colltorçada, com en els cadavres ò ls dorments, s'elevà rígida ab el còs.

Naya esglayada havia anat a cercar a Lai, qui vingué totseguit ab Tanis.

—¿Què passa, Helena meva?...—Y al notar el còs extès de la esclava, afegí ab un surt:—Es que s'ha mort?

—Nó, car respira, mes se deu trobar ben malalta ja que no respon ni a ma veu ni a les meves caricies.—

Lai se girà vers Tanis, mes aquest, sempre previsor, havia desaparegut, no trigant gens a baxar ab l'esculapi de bordo, un vell menut, momificat, la testa pelada com una bola d'ivori, els ulls llacrimosos mes ab expressió de desperta intel·ligència. Plautus havia dit d'ell que sabia més del còs humà y dels seus dolors que vint sabis junts. Sense dir res s'acostà a la malalta y li posà la mà esquelètica en el front. Després observà les nines immòvils y axecà'ls parpries. Darrerament frotà'l ventre de Ungola ab moviments circulars y concèntrichs que termenaven en el llombrigo.

—Està ab els déus,—digué per fi a Lai, qui contemplava extranyat la maniobra.

Helena llençà un plany d'esglay.

—¿Vols dir qu'es morta?

—Nó, en el sentit que tu ho comprens. El còs està mort. Cap sensació'l fibla mes l'*Ego* encara té arrels en la materia, sols que se'n ha anat a axoplugarse sota'l vel d'Isis.—

Y com Helena no comprengué el simbolisme de les paraules del vell, Lai li respongué:

—Zeus li ha prè l'ànima, mes ja l'hi tornarà.—

Ungola se trobava en estat catalèptich. Feya pochs jorns que la tenien y per axò la parella no conexia l'extrema sensibilitat de la esclava. Lai havia observat moltes vegades en l'Egipte'l mateix estat en les pitonises dels temples quan pronunciaven un oracle, mes aleshores hi havia sempre un pensament motriu que influia en la naturalesa astral de la videnta, fentla caure en el somni que descobreix misteris. Però en el cas d'Ungola hi mancava la ment activa que l'havia feta devindre catalèptica.

—¿Y no pots retornarli l'ànima?—preguntà Lai.

—Nó,—respongué'l vell,—car no sóch jo qui l'ha cridada.

Mes, no temis, mestre. Ella retornarà quan s'ia l'hora. Pots glatir joyós, car segurament els déus volen protegirte, anch que sia per mediació d'una ilota. La guspira d'Ungola frueix ara de les delícies del sol que l'ha creada. Quan retorni, portarà quelcom de la Divinitat que l'ha axoplugada, y tots nosaltres fruïrèm d'aquexa ofrena que solsament els elegits obtenen.—

En aquest moment una ombra tapà la llum qu'entrava per la porta de la cambra. Lai se girà sorprès. El vell Leucas, el pastor que'l jorn abans havia trobat en les comes de l'Ida, entrava pausadament ab aquell caminar lent que ja li conexien.

—Lai, vinch perque'ls déus m'ho han manat aquesta nit darrera. Una veu misteriosa m'ha assenyalat la ruta a fer y la que tu, fill meu, déus també seguir. Jo no sóch més que l'humil instrument de les divinitats que t'han marcat el camí de la vida. Fes que'ns dixin sols, car tot lo que tinch que dirte, lo que tu tens que veure, es solsament per als teus ohits y'ls teus ulls.—

Y com Helena seguís el camí dels altres qu'anaven exint de la cambra, Leucas li prengué la mà, deturantla.

—Résta, filla meva. Tu ets Lai y Lai es tu. Són ja un sol còs y una sola pensa. Lo qu'a n'ell pertany, te pertany a tu també. Résta, car els teus ohits y'ls teus ulls són els de Lai.—

Anà fins al brancal y féu caure la fina cortina de porpra que protegia la cambra contra tota curiositat extranya. Després s'apropà a la llitera, posà un dit damunt del front d'Ungola y preguntà:

—¿Me conexes, Ungola?—

L'esclava s'extremí al contacte del dit del pastor, mes respongué totseguit:

—Sí. Ets Leucas, el vell pastor de l'Ida.

—¿Vetlles ò dorms, filla meva?

—Tinch els ulls humans tancats a tota sensació, mes els ulls astrals amplement oberts.

—¿Despertaràs prompte?

—Quan m'ho ordeni'l qui'm mana.

—¿Pots dir qui es?

—Un vell Copte que viu en l'ombra pregonia dels temples dels iniciats.

—¿El veus?

—Sí.

—¿Què fa ara?

—Me mira y somriu satisfet, car son missatge es donat.

—¿Pots comunicar ab ell?

—Sí, car el tinch a la vora.—

Hi hagué un llarch silenci que sols interrompia a intervals qualche crit qu'arribava somort del defòra. Axís mateix, de tant en tant, s'ohía'l suau fregadís de l'aygua acarontanant els flanchs de la nau. El sol queya damunt del cortinatge purpurí qu'isolava la cambra, y'l vel transparent, il·luminat, semblava la boca d'un forn encès. Ungola restava immòvil, mes les venes del front s'inflaven y esdevenien moradenques, com si a dins d'aquell gentil caparronet s'hi descapdellés una tempesta.

Helena, les mans crispades, urpava inconscientment el braç nú de Lai, mes aquest no sentia res. Tota la seva atenció s'era posada en la figura èrtica d'Ungola.

Al cap d'una estona'ls llavis de la noya's mogueren.

—Ja he parlat ab ell.

—¿Quin missatge portes?

—Per a tu cap, mes el Copte te dona mercès per haver acomplit son manament, y t'anuncia per dins de pochi dies una nova tan gran que tot ton ésser ne serà joyós. A Lai li prega que fassi vela vers Alexandría, dreturer com un fil. Rès el deturarà: ni tempestes, ni vents, ni vaxells enemichs. Mestre, fés lo que'l Copte t'ordena y no temis, car me diu que cap obstacle podrà interrompre'l vol de ton vaxell. Tingues compte de les meves paraules, car una vegada ohides, si no les copies, se perdràn per l'espai, ja que jo, quan torni a la vida material, humana, no recordaré res de lo que't dich. Els meus pensaments no ixen del meu cervell, qu'es una taula rasa. Vénen de més endins, y me les dicta'l Copte. Una vegada a Alexandría exiràs de la ciutat y seguiràs dreturer el camí que signi l'ombra del obelisch de la porta de Llevant. Quan apleguis a una coma rogenca, ab un bosch de palmeres al top, la voltaràs fins a trobar en un vessant les runes d'un temple. En les pedres del caygut brancal, encontraràs el qui't crida, el qui ha manat a Leucas, el qui mana de mi. Rès més tinch que dir. —

(Continuarà)

Però, contra lo que era acostumat, la tartana's parà en sèch, y'l tartaner, baxant de la vara, s'apressà a obrir la portellera, potser més per a heure l'import del viatge que per amable sollicitut. Una gran curiositat s'apoderà dels espectadors qu'havien seguit ab estranyesa la maniobra del conductor. A Vilajoliua tots se conexien y sabien perfectament tot el que succehía en les cases dels vehins. Y no faltantne cap d'ells ni esperant ningú de ciutat, no podien capir qui era que's decidís aturarse a férloshi una visita.

===== FOLKLORE =====

L'ENGEGADORA D'OQUETES

(Rondalla recullida a la ciutat de Girona)

Dedicada a la culta folklorista y traçuda rondallayre
Na Adelayda Ferrer y Gomis, devotament.

Vetaquí que una vegada, no sé en quines llunyanes terres, hi havia un príncep que tenia tres filles. Totes tres eren bones y feyen forces caritats als pobres mendicants y miseriosos captayres qu'acudien a les portes del Palau, pidolant aymoynes. Y unida la formosor de son còs esbelt a la de son ànima podèu contar si n'eren d'estimades y volgudes.

Esdevingué que un jorn, trist per cert, morí sa bona mare, víctima d'una crudel malaltia. Son pare, al quedar viuudo, volgué saber com elles l'estimaven. Axís es que un dia, mentres estaven a costura, les féu anar a cercar per un servent, d'una a una.

La gran fou la primera. Entrà a la cambra suntuosa del pare y temerosa y avegonyida li digué:

—Pare: què voldríeu de mi?

—Vull saber còm m'estimes.

—Pare: us estimo com el pà.

—Bé, filla meva. Ja veig que m'estimes. Estórnaten a costura.—

La mitjancera fou la segona. Entrà en la cambra y com sa germana li digué:

—Pare: què voldríeu de mi?

—Vull saber còm m'estimes.

—Pare: us estimo com el vi.

—Bé, filla meva. Ja veig que també m'estimes. Entórnaten a costura.—

La petita fou la darrera. Entrà a la cambra y li digué humil com ses germanes:

—Pare: ¿què voldríeu de mi?

—Vull saber còm m'estimes.

—Pare: us estimo com la sal.

—¿Com la sal? Fòra, fòra del Palau reyal,—cridà son pare enfadat y descontent, creyent que sa filla petita no l'estimava pas, puix la sal, a son pensar, es la cosa més dolenta degut a sa salabor mal agradosa.

Féu cridar al criat y li comanà que sens pietat matés a sa filla a un bosch llunyà, ja que no aymava a son pare en lo degut.

El criat complí l'ordre donada, emportantsen a la filla del príncep per món enllà. Quan ja anava a immolar la víctima, al veure'ls plors se penedí y li perdonà la vida, dextantla aban-

donada en mig d'aquelles solitaries y feréstegues boscuries.

Sola, perduda, no's cansava de plorar la pobra filla, al palesar son infortuni. Y quan l'ombra de la nit avançà, quedà dormida en mig del bosch, lassa de cansament y de dolor.

Les primeres clarors de l'auba la despertaren. Se guarní un vestit ab la fullaraca que queya dels arbres y se'l posà damunt del que portava, qu'era mólt bonich y luxós.

Al esser dia s'encaminà, camina que caminaràs, envers el poblet que de lluny se veyà. Entrà dins una casa y digué:

—¡A Maríal

—¿Què vols, minyoneta?

—No necessitarieu, per ventura, cap noya per anar a engegàr les oques.

—Ay, no, bona noya, no'n necessitem pas cap.—

Mes, el noy de la casa que quedà empenyat de sa bellesa y de son port humil, pregà a sa mare:

—Mare, lloguèula que plà bé que'ns farà favor.—

Tant insistí'l fill que sa mare's quedà la noya.

A la tarda matexa anà a engegàr les oques, riereta avall. Quan fou a un lloch hont crexía gemada herbeta dexà lliures les oques y s'enfilà a un arbre. Se tragué, allavors, el vestit de fullaraca y, està clar! als raigs lluminosos del sol brillava ab vius destells. Les oques, en vers de menjar, no feyen més que guaytàrsela enfavades tot dihent:

—¡Coch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch!

Al arribar a casa, les hi preguntà la mestressa:

—Oquetes, oquetes:

¿estèu ben fartadetes?—

elles responien:

—De la bona herbeta

no'm som pas menjadeta.

A la senyoreta

mos hem guaytadeta

¡Coch! ¡Boch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch!—

La mestressa no entengué pàs lo que s'enxamaven les oquetes, y sorpresa, callà sens dir un mot.

L'endemà féu lo mateix. Al arribar a casa la mestressa, més intrigada y encuriosida, tornà a preguntàlshi si aquell dia s'havien atipat força. Però com el dia passat digueren les oquetes:

—De la bona herbeta

no'm som pas menjadeta.

A la senyoreta
mos hem guaytadeta.
¡Coch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch! ¡Coch!—

Més intrigat el fill que la matexa mare fingí estar malalt per a veure si dexifrava l'embolich que a son entorn se desenrotllava. L'engegadora li portà una taça d'aygua ben calenta. Tan calenta que cremava. Mentres se refredava li preguntà:

—Escóltam, engegadora: ¿vols dirme quí ets? Tu no haves pas sigut may pagesa. Ta cara fina, tes mans ivorines diuen clar que no ets cap pobra, y al vèuret menjar endevino que pertenes a un'altra mena de gent. ¿Vols dirme quí ets?

—Ayl no missenyor,—contestà temerosa la donzella,—no só pas cap rica jo. A casa som moltes germanes y totes hem tingut d'anar a servir de tan pobres que som. ¿Veyèu mon vestit, missenyor?—

—Sí, y fins per una clivella he vist un fil d'or y axò, engegadora, les noyes que són pobres no'n porten. ¿Y aquell mocador de fil de seda?—

Allavors no va tindre més, contra sa propia voluntat, que contar sa dissortada historia.

El noy ho contà tot a sa mare que no se'n sabia avenir. Després li manifestà que li agradava molt, qu'estava empenadat d'ella y que s'hi volia casar. La mare, de primer entuvi, no ho volia, més veyent que'ls dos s'estimaven accedí.

El dia del casori fastuós foren convidats tots el nobles y cavallers de la rodalia, no faltanthi tampoch el pare, gran amich de platxeris mundans y àpats suculents.

La filla, que totseguí entre la ratlla d'invitats conegué a son pare, digué a son novell marit:

—Mira. Farèm el plat que sé que més li agrada; mes, adverteix a la criada que no hi posi un grà de sal.

Així se convingué. A cada plat la filla, que seya aprop seu, no coneguda per ell, li preguntava:

—¿Li agrada, senyor Príncep, la vianda?

—Molt bona y ben cuynada, donzelleta,—contestava'l pare tot endrapant ab sabuda golafreria.

Al presentarli'l plat que més li plavia, s'abocà engolosit una bona porció. La noya que'l vegé, li digué desseguida:

—¿Li agrada, senyor Príncep, la vianda?

—Molt bona la vianda... però no hi hà sal.

—¿Sal? Creya que no li agradava. Es tan dolenta la sall—

Y de prompte, la memoria de la filla morta li assaltà la ment y féu un gest que fou notat per tots els comensals.

—¿Què teniu, Senyor Príncep? ¿Què us passa?—féu sa filla.

Esblaymat, lívit, blanch com la cera estava'l Príncep. L'espectre de sa filla morta vagava damunt séu com una maledicció a la que no podia sustreures. Ella, veyent el martiri que sofria, s'axecà solícita y li digué amorosa:

—Pare: ¿me conexeu? Só la filla que us estima com la sal.

—¡No pot esser! El servent cumplí l'ordre donada en mal hora per mi.

—Mirèu, pare, aquest medallonet que'm posà la meva mare quan era infanta.—

El príncep desconcertat no sabia pas què fer. Tots els convidats estaven corpesos per la escena ocorreguda. Després de demanarli perdó, l'príncep besà a sa filla que creya morta, boig d'alegría, entre l'admiració y beneplàcit de la concurrència.

Els novells esposos foren aclamats. Es inútil dir que, morta la mare del noy, anaren a viure al palau de son pare y visqueren tranquils y venturosos, siguent estimats per rics y pobres de l'encontrada.

Y... dalt de la finestra n'hi hà un gat,
sota la porta n'hi hà un goç:
vetaquí que'l qüento ja està fos.

SIXT VILÀ

SUPERSTICIONS

ANOTADES EN EL PLA DE BARCELONA

Un borinot ros, porta sort; negre, desgracia.

Els grinyols d'un cà a la nit, senten un mort.

Llençar tinta, porta desgracia.

Posar sabates sobre la taula, porta desgracia.

Si, trobant tres capellans, se fan tres nusos al mocador, se reb un regalo.

Els pichs blanchs a les ungles, criden un regalo.

Si pica, si fa picor la mà dretra, s'cobren quartos.

Escombrar a la nit, es tenir malalts.

EUGENI FLORÍ, PBRE.

NOTES D'ARXIU

LLETRA DE CONDOL

La glànola havia mort el fill d'un Conseller y uxer d'armes del Duch de Gerona y la Duquessa, Matha d'Armagnach, escriu la següent lletra a la desolada mare y la convida a dexar l'ambient mefitich que l'envolta a ella y'ls fills que li resten. La lletra té un hermós cayent de carinyosa simpatia:

«La Duquessa:

Entes havem que vostre fill sa pres nostre senyor, la qual cosa nos es stat molt greu per lo despler que naurà en pere Dartes e vos navets axi mateix; perqueus pregam afectuosament quen continent vosen vengats açi a nos en la Ciutat de Çaragoça, on ha sanitat e amenat vosen Jacmet e vostra filla, e venits vosen ab en pelegrí catala lo qual va aquí per aquesta raho e axi mateix per amenar açi sa muller. E açous pregam no hage falla, car aquí stats vos e los Infants a perill per raho deles morts qui hi son. E perço quen haiats pler vos certifi- cam quen pere Dartes, marit vostre, es entrat en Castella ab larchabisbe e es be sans, deus mercè Data en Çaragoça, a xx dies de Març del any m.ccc.lxxv.

Dirigitur uxoris petri dartes consiliaris et uxeri armorie dominis duci. (1)

JOSEPH M.ª ROCA

(1) Arx. Cor. Arag. R. 1809, fol. 142 g.

SAQUEIG DEL LLOCH DE CLARET

«Als 17 de agost de 1656 en lo fossar de Torà fonch enter- rat Galderich Casuls del lloc de Lues de Conflent bisbat de Elna, lo qual mataren en Claret de Selles, y en Claret per no voler obeir a dos companyies y per aver nafrat un tinent de D. Joan Patgeco ana tot lo troso de dit Patgeco y dos compa- nyies de Borgonya hont han mort cerca de trenta persones sens alguns nafrats y han desolat y robat casi tota la roba, bes- ties y grans y vi, y cremat casas.»

SOLDAT MORT EN EL SITI DE SOLSONA

«Als 23 de agost de 1655 se ha feta novena a l'ànima de Magí Company lo qual morí en lo siti de Solsona als primers de agost.»

Per la copia:

XAVIER BOSCH, PBRE.

(Arxiu parroquial de Torà, bisbat de Solsona.)

Llibres

SOTA LES ALES, per Xavier Bonfill.

Aquest autor, més conegut per son pseudònim de Jordi Català, ens presenta aquesta noveleta com una adaptació a la nostra llengua d'una cosa estrangera; però com que no connectem la procedència, hem de parlar d'aquest llibre com d'una obra original.

Ens hem de fer càrrec de que's tracta d'una història escrita purament per als noys, sense ficar-se en filosofies ni pretendre donar-los lliçons de res, sinó simplement proporcionar-los una lectura sana y agradosa. Així, hem d'aplaudir-ne l'intent y l'execució, a pesar de la extrema ingenuïtat de alguns passatges. La obra té interès y està ben conduïda, y per això's fa llegir fins dels que ja no són noys.

Una observació's ha de permetre l'autor: no trobem apropiat el llenguatge ni per la mena de lectors a qui va dedicat el llibre, ni pels personatges a qui fa parlar. No'n trobaria ni un en la realitat que s'expressés d'aquella manera. Això treu naturalitat al diàlech y perjudica tota l'obra.

Hem rebut un quadret escènic «El bon cor de la Rosina» escrit per Magda Martí y Travé. Com a obra teatral, hauria de veure's representada per poderla judicar, y això correspondria al meu company Lleal.

Però ha vingut com un altre llibre qualsevol, y me'n faig càrrec jo, sols per donar-ne compte.

Me sembla una cosa molt ben intencionada, dictada per «el bon cor» de l'autora, ab desig de ser literàriament escrita, però ab la equivocació essencial de voler dramatisar assumtos propis del meeting ò de conferència de propaganda. Aquest mal s'ha notat enguany en el Teatre Català, y's veu que ja abans s'havia dat el cas ab el quadret que'ns ocupa. Y es precis dexar aquesta tendència que ja està probat que no condueix al èxit.

L'autora, que sens dubte té condicions, farà bé de buscar altres ocasions per assolir sos anhels. Si vol fer propaganda, el periòdic ò'l llibre. Si vol fer teatre, assumtos teatrals, problemes ò conflictes qu'interessin al públich. Y si fa «Teatre de noys», coses qu'interessin als noys.

Y no ho prengui a mal, qu'en lo que dich, més qu'una crítica, hi hà un encoratjament.

JUST CLARÓS

Teatres

El Català està de mala data aquesta temporada. Ultimament, ha estrenat una escenificació del episodi «Graziela» de Lamartine feta per En Rusiñol y En Burgas, dos autors que saben hont tenen la mà dreta, però qu'aquesta vegada s'han descuydat de senyarse.

La historieta sentimental del gran poeta francès, tan agradable de llegir, pert tot son perfum portada a la escena, resulta monòtona y sense interès; y per ben dialogada que sia, per més que'ls actors s'empenyin en dir-la, es difícil que pugui salvarse. No entenem com dos autors tan entesos s'han emprès aquesta transportació, com no han vist per endavant la inutilitat del esforç y del talent esmerçat. Ho han reconegut massa tart, quan el públich els ha dedicat un aplaudiment de cortesia qu'ells discretament no han sortit a rebre.

Nosaltres els aplaudim aquest acte de serenitat, reconexem la llur bona intenció, la noblesa del propòsit y fins el compte ab que han fet el treball, y esperem la ocasió de rescabalar-se del mal pas d'aquesta vegada, que no ha sigut més qu'una

equivocació fonamental contra la que rès hi podien el talent ni la traça.

Després s'ha estrenat al Romea una comedia en tres actes «Al cel may hi falta un núvol» original de Lluís Almerich y Joseph Pons qu'ha sigut ben rebuda y que denota en sos autors disposicions ben aprofitables per fer obres de més empenya qu'aquesta. L'ambient de tranquila conformitat en que's desplega l'acció encativa al públich que s'hi troba com a casa seva.

També'l popular Joseph M. Folch y Torres ha augmentat son repertori del teatre d'infants ab una comedieta «Les confidencies de Nineta» que no desdiu de la seva fama ben conquistada. Es una transportació d'un quadret seu a la escena feta ab molta traça.

LLEAL

AVIS

A primers d'Octubre del any passat reberem, dins una carta anònima, una cantitat que no podem admetre y axí ho avisarem en aquest mateix lloch de diferents números, demanant al donador que passés per aquesta Redacció a fi d'esplícarnos de paraula, y advertint finalment que, si no's presentava, destinariem la cantitat rebuda a lo que'ns semblés més en consonancia ab els seus desitjos.

Ha passat més d'un any, y no havent sabut rès del generós ofertor, hem incluit aquella cantitat en una obra de beneficencia, estant disposats sempre a donarli compte d'aquesta inversió.